

№ 16.

Warszawa, dn. 18 kwietnia 1931 r.

Ogóln. zbioru № 471.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych: Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak. Przedmieście 5 m. 4, tel. 714-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY” bezpłatnie.

TREŚĆ NUMERU: Państwowy fundusz eksportowy. — Ulgowa opłata od pojazdów mechanicznych. — Budżet państwowy na rok 1931/32. — Samopomoc P. Z. P. M. — Konjunktura Gospodarcza w Polsce w lutym 1931 r. — Ubezpieczenie na wypadek bezrobocia. — Wiadomości z zagranicy. — Kronika. — Ceny.

PAŃSTWOWY FUNDUSZ EKSPORTOWY.

W № 23 „Dziennika Ustaw R. P.” z dnia 19 marca r. b. została ogłoszona ustawa z dn. 27 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Eksportowym następującej treści:

Art. 1. Tworzy się Państwowy Fundusz Eksportowy celem popierania wywozu wszelkiego rodzaju krajowych produktów rolnych i przemysłowych w drodze:

1) udzielania poręki za zobowiązania instytucyj, finansujących wywóz lub zajmujących się ubezpieczeniem kredytów wywozowych;

2) udzielania poręki za wypłacalność eksportera i zagranicznego nabywcy towaru wobec banku, finansującego daną transakcję;

3) udzielania poręki wobec poszczególnych eksporterów za wypłacalność zagranicznego nabywcy towaru z zastrzeżeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w tym wypadku nie może przekraczać 50% wartości ceny sprzedażnej wywożonego towaru;

4) udzielania kredytu na cele produkcji eksportowej lub handlu wywozowego.

Art. 2. (1) Na rachunek Funduszu będą przekazywane:
1) wpływy ze spłaty pożyczek, udzielonych przez Skarb Państwa instytucjom kredytowym na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 maja 1927 r. (Dz. U. R. P. № 46, poz. 400), i ze spłaty procentów od tych pożyczek do łącznej wysokości 60 000 000 złotych;

2) udzielone Bankowi Gospodarstwa Krajowego z budżetu państwowego lokaty, których cele zostały osiągnięte;

3) kwoty, przewidziane przez ustawy, oraz

4) procenty i ewentualne opłaty za udzielone gwarancje lub kredyty i inne dochody, nie pochodzące z funduszy państwowych.

(2) Dochody Funduszu będą używane na zwiększenie kapitału Funduszu.

Art. 3. (1) Skarb Państwa może przyjmować odpowiedzialność za poręki, udzielane przez Fundusz w zakresie form pomocy, przewidzianych w art. 1 niniejszej ustawy:

a) do wysokości 60 000 000 zł lub w walutach zagranicznych według parytetu złota, przed terminem wpływu kapitałów i procentów, określonych w punkcie 1 art. 2 niniejszej ustawy;

b) ponad wymienioną kwotę 60 000 000 zł lub w walutach zagranicznych według parytetu złota w miarę wpływu sum, określonych w punktach 2), 3) i 4) art. 2 niniejszej ustawy, w wysokości wpływu tychże sum.

(2) Straty, mogące wyniknąć z działalności, przewidzianej w art. 1, będą pokrywane z kapitału Funduszu.

(3) Kapitał Funduszu ustala się w ogólnej kwocie 150 000 000 złotych.

Art. 4. Minister Skarbu przedkłada corocznie Sejmowi najpóźniej do dnia 1 marca każdego roku sprawozdania z działalności Funduszu.

Art. 5. (1) Wysokość poręki lub kredytu dla transakcyj, dotyczących poszczególnych artykułów wywozowych, ustali rozporządzenie wykonawcze.

(2) Rozporządzenie to określi również zasady i sposób zarządzania Funduszem, jako też sposoby lokowania zapasów kasowych Funduszu.

Art. 6. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Skarbu i innym właściwym ministrom.

Art. 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

UŁGOWA OPŁATA OD POJAZDÓW MECHANICZNYCH.

Art. 7 ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. o państwowym Funduszu Drogowym („Dz. Ust. R. P. № 16 poz. 81 z r. 1931) ma następujące brzmienie:

„Art. 7. Od pojazdów mechanicznych, typów, ustalonych przez Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu i Robót Publicznych uiszcza się opłatę w wysokości 40% norm, wskazanych w art. 6“.

Na podstawie powyższego postanowienia zostało ogłoszone w № 30 „Dziennika Ustaw” z dn. 3 kwietnia r. b. pod poz. 213 rozporządzenie Ministrów: Robót Publicznych i Skarbu z dn. 17 marca 1931 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych oraz Przemysłu i Handlu w sprawie wykonania art. 7 ustawy o Państwowym Funduszu Drogowym. Rozporządzenie to zawiera dwa paragrafy i brzmi jak następuje:

§ 1. Opłatę w wysokości 40% norm wskazanych w art. 6 ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Drogowym opłaca się od pojazdów mechanicznych typów następujących:

- 1) Samochody „Ursus” typ A. i A. W.
- 2) Samochody „Saurer” typ B. L. D.
- 3) Motocykle „C. W. S.” — 1 000 ccm.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 kwietnia 1931 r.

BUDŻET PAŃSTWOWY NA ROK 1931/32.

W № 28 „Dziennika Ustaw” z dn. 30 marca r. b. pod poz. 188 została ogłoszona Ustawa Skarbowa z dn. 21 marca 1931 r. na okres od 1 kwietnia 1931 r. do 31 marca 1932 r.

Przytaczamy z niej poniżej zestawienie ogólne sum według części preliminarza, zaznaczając, że liczby dotyczące części A (Administracja) oznaczają sumy brutto, dotyczące części B (Przedsiębiorstwa) i części C (Monopole) — sumy netto w złotych.

C Z Ę Ś Ć	W Y D A T K I			D O C H O D Y		
	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
A. ADMINISTRACJA:						
Prezydent Rzeczypospolitej	3 585 000	—	3 585 000	245 300	—	245 300
Sejm	7 672 076	271 679	7 943 755	316 400	—	316 400
Senat	2 027 490	—	2 027 490	46 150	—	46 150
Kontrola Państwowa	6 357 600	1 270 000	7 627 600	202 130	—	202 130
Prezydjum Rady Ministrów	3 738 000	—	3 738 000	29 100	—	29 100
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	49 274 000	1 824 500	51 098 500	11 356 000	—	11 356 000
Wojzkowych	798 820 000	37 330 000	836 150 000	5 184 426	—	5 184 426
Wewnętrznych	246 550 288	6 764 712	253 315 000	12 698 963	—	12 698 963
Skarbu	124 582 045	12 754 310	137 336 355	1 535 093 090	157 571 000	1 692 664 090
Sprawiedliwości	128 176 763	1 350 000	129 826 763	44 509 390	—	44 509 390
Przemysłu i Handlu	22 046 074	11 766 681	33 812 755	14 387 315	—	14 387 315
Komunikacji	4 771 000	—	4 771 000	554 500	—	554 500
Rolnictwa	47 201 000	1 599 000	48 800 000	9 098 271	575 000	9 673 271
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	434 372 659	10 832 944	445 205 603	3 189 190	1 724 275	4 913 465
Robót Publicznych	96 473 030	22 103 970	118 577 000	13 270 245	5 375 000	18 645 245
Pracy i Opieki Społecznej	102 428 972	1 889 500	104 318 472	958 960	—	958 960
Reform Rolnych	47 965 000	3 135 000	51 100 000	6 790 075	—	6 790 075
Poczt i Telegrafów	2 650 000	—	2 650 000	8 600	—	8 600
Emerytury i zaopatrzenia	131 400 000	—	131 400 000	24 900 000	—	24 900 000
Renty inwalidzkie i pensje	163 500 000	—	163 500 000	—	—	—
Długi państwowe	315 115 130	—	315 115 130	—	—	—
R a z e m A.	2 739 006 127	112 892 296	2 851 898 423	1 682 838 105	165 245 275	1 848 083 380
B. PRZEDSIĘBIORSTWA:						
	Dopłata ze Skarbu		Razem	Wpłata do Skarbu		Razem
Prezydjum Rady Ministrów:						
a) Polska Agencja Telegraficzna	756 059	—	756 059	—	—	—
b) Drukarnie Państwowe	—	—	—	187 484	—	187 484
c) Wydawnictwa Państwowe	—	—	—	668 870	—	668 870
Ministerstwo Spraw Wojskowych:						
a) Państwowe Wytwórnice Uzbrojenia	—	7 000 000	7 000 000	—	—	—
b) Państwowa Wytwórnia Prochu i Materjałów Kru- szących	—	2 450 000	2 450 000	—	—	—
c) Państwowe Zakłady Lotnicze	—	—	—	—	—	—
d) Państwowe Zakłady Inżynierji	—	2 000 000	2 000 000	—	—	—
e) Państwowe Zakłady umundurowania	—	—	—	—	—	—
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych:						
a) Zdrojowiska Państwowe	—	—	—	—	—	—
b) Państwowe Zakłady Przemysłowo - Zbożowe	—	615 000	615 000	—	—	—
Ministerstwo Skarbu:						
Mennica Państwowa	130 000	—	130 000	—	—	—
Ministerstwo Przemysłu i Handlu:						
Przedsiębiorstwa przemysłowe, handlowe i górni- czo-hutnicze	—	1 030 315	1 030 315	—	—	—
Ministerstwo Komunikacji:						
Polskie Koleje Państwowe	—	—	—	45 910 000	—	45 910 000
Ministerstwo Rolnictwa:						
Lasy Państwowe	—	—	—	65 153 805	—	65 153 805
Ministerstwo Robót Publicznych:						
Państwowe Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku	—	—	—	—	—	—
Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej:						
Etapy Urzędu Emigracyjnego	—	—	—	—	—	—
Ministerstwo Poczt i Telegrafów:						
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz Państwowa Wytwórnia Aparatów Telegraficznych i Tele- fonicznych	—	—	—	24 700 160	—	24 700 160
R a z e m B.	886 059	13 095 315	13 981 374	136 620 319	—	136 620 319
C. MONOPOLE:						
Ministerstwo Skarbu:						
Monopol solny	—	—	—	46 918 800	—	46 918 800
tytoniowy	—	—	—	390 960 000	—	390 960 000
spirytusowy	—	—	—	401 160 975	—	401 160 975
Loterja Państwowa	—	—	—	18 200 000	—	18 200 000
Monopol zapalczany	—	—	—	24 768 000	—	24 768 000
R a z e m C.	—	—	—	882 007 775	—	882 007 775
R a z e m A + B + C.	2 739 892 186	125 987 611	2 865 879 797	2 701 466 199	165 245 275	2 866 711 474

SAMOPOMOC P. Z. P. M.

W połowie roku ubiegłego Rada Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych powzięła decyzję wystąpienia do Rządu z odpowiednim memorjałem, w którym wskazane byłyby środki doraźne dla złagodzenia pogłębiającego się kryzysu w przemyśle metalowym przetwórczym. Zasadniczą treść memorjału, złożonego Panu Ministrowi Przemysłu i Handlu w dn. 2 kwietnia 1931 r., podaliśmy w № 15 „Przemysłu Metalowego“ z dn. 11. IV. 1931 r.

Niezależnie od szukania pomocy u Władz Rządowych, Rada Związku postanowiła szukać środków zaradczych, które w drodze samopomocy przemysł mógłby sam zastosować, ażeby osiągnąć poprawę ciężkiej sytuacji, spowodowanej brakiem zamówień i środków obrotowych.

W tym celu członkowie Rady Związku wysunęli szereg konkretnych zagadnień, które posłużyły tematami do opracowania przez poszczególnych członków Rady oddzielnych referatów. Referaty te były następnie przedyskutowane na specjalnych posiedzeniach Rady w dniach 17 i 31 marca oraz 14 kwietnia r. b. Postulaty zawarte w referatach, które przytoczone są poniżej, będą stopniowo realizowane przez Związek.

I. Ceny wyrobów przemysłu metalowego.

Kształtowanie się cen wyrobów przemysłowych, spopularyzowane w ostatnich czasach na skutek hasła *zniżki cen*, powinno być przedmiotem szczególnej uwagi przemysłowców metalowych. Elementem zasadniczym w działalności każdego przedsiębiorstwa poszczególnego musi być ścisła kalkulacja, uwzględniająca łatwe dopasowywanie się do zmiennych koniunktur rynku i bezwzględnie przewidująca pozycje amortyzacji i zysku. Należy zastosować takie metody kalkulacyjne, któreby umożliwiły i ułatwiły porównanie kosztów własnych wytwórni analogicznych, z czego wynika konieczność kooperacji na terenie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w celu opracowania metod kalkulacyjnych najprostszych, najtańszych i najwięcej celowych.

Pozycje kalkulacyjne powinny być tak ułożone, by ewentualnie akcje rewizji cen robocizny, materiałów, podatków i świadczeń socjalnych były ułatwione. Ponieważ, szczególnie w czasach ostatnich, był cały szereg wypadków cen niepomiarowo niskich, spowodowanych, bądź przez nieogłędne chwytnie się zachwianych fabryk środków, będących narazie pod ręką, bądź w chęci zmuszenia konkurentów do współdziałania w akcji kartelowej i t. p. względów, należy szczególnie badać ceny rynkowe na wyroby ściśle technicznie określone i w tym wypadku, gdy ceny te dezorientują odbiorcę i wprost szkodzą uczciwym producentom lub kupcom, traktować je jako objawy nielojalnej konkurencji i podejmować zbiorowymi siłami, przy udziale zaprzyjaźnionych organizacji, obronę przed tego rodzaju współzawodnictwem.

Zakłady przemysłowe i organizacje zawodowe oraz syndykalne powinny zbierać jak najściślejsze dane, odnoszące się do cen zagranicznych, szczególnie tych państw, których wyroby są najbardziej niebez-

pieczne dla wytwórczości krajowej. Materiały zebrane powinny stanowić mocny fundament przy pracach taryfikacyjno-celnych i traktatowych.

Przy gromadzeniu materiałów omawianych należy nie ograniczać się do samych cen, lecz również rejestrować warunki dostawy i płatności, które w naszych warunkach kredytowych zmieniać mogą zasadniczo ceny ofertowe lub fakturowe.

S. J. Okolski.

II. Obniżenie kosztów własnych (stworzenie poradni).

Rozważania poniższe dotyczą tylko takich przedsiębiorstw, które mogą się utrzymać na powierzchni życia gospodarczego i mają niezłomną wolę stosować wszelkie środki ułatwiające im to trudne w obecnych czasach zadanie.

Zanim przystąpimy do analizy dróg prowadzących do prawidłowego ujęcia kosztów własnych, parę słów należy powiedzieć o zalecanych metodach postępowania a do dziś jeszcze wywołujących pewne wątpliwości.

Często wskazywanem jest niebezpieczeństwo i zbędność stosowania naukowej organizacji do zarządzania przedsiębiorstwem; należy to ogólnikowe pojęcie — Naukowa Organizacja — podzielić na pojęcie o naukowych metodach postępowania i pojęcie techniki racjonalizacji.

Nikt chyba nie zaprzeczy, że zawsze i wszędzie jest celowiej stosować naukowe metody, polegające na analizie, planowaniu, przewidywaniu, kontroli i t. d., korzystając z usystematyzowanych doświadczeń innych ludzi, niż stosować nie naukowe metody, a przypadkowe, zależne od intuicji, oparte na wrażeniach osobistych, na powierzchownych spostrzeżeniach i t. p.

Należy jednak zwrócić dużą uwagę na technikę zastosowania tych metod w takich lub innych warunkach, — na praktyczną stronę przeprowadzenia racjonalizacji przedsiębiorstwa; inna technika musi być stosowana, jeżeli organizujemy masową produkcję à la Ford, inna zaś przy masowej produkcji wielu artykułów. Jeślibyśmy technikę Forda zaczęli stosować do skromnej serjowej lub też pojedynczej produkcji, czeka nas niezawodnie niepowodzenie. Należy jednak ogólnie podkreślić, że, po pierwsze, każdy rodzaj produkcji ma wspólne powtarzające się elementy, które muszą być poddane badaniom i po drugie, że każda technika racjonalizacji winna być budowana na metodach naukowych, a nie przypadkowych, o ile chcemy w najkrótszym czasie osiągnąć najlepsze wyniki. A o to w danym wypadku chodzi. Doświadczenie zaś i praktyka kierowników wskazać muszą, które zalecenia racjonalizacji w jakim wypadku należy zastosować.

Zakład przemysłowy żyje i rozwija się w trzech głównych płaszczyznach, mianowicie: produkcji, finansowej i handlowej. Zakład może odczuwać dolegliwości w jednej z nich, w paru, lub też we wszystkich jednocześnie; mogą one występować w różnych kombinacjach.

Oto kilka przykładów:

a) Zakład odczuwa brak kapitału obrotowego, chociaż produkcja jest postawiona dobrze i daje tani i w dobrym gatunku produkt;

b) ma kapitał obrotowy, lecz utopił go w magazynach i półfabrykatch, unieruchamiając w ten sposób cały zakład.

c) ma wolny kapitał obrotowy, lecz z produkcją kuleje i produkt otrzymuje się zbyt drogi we własnych kosztach;

d) produkuje tanio i ma kapitał obrotowy w dostatecznej ilości, lecz handlowa strona źle działa i produkt niedołącznie dostarczany konsumentom.

Pozatem zakłady mogą się różnić znacznie co do swego charakteru: w jednych ma przeważające znaczenie robocizna, w innych materiał, w innych znowu koszty warsztatowe i t. p.; przytaczamy tu porównanie stosunku poszczególnych pozycji w dwóch zakładach.

Na koszty własne składają się:

	P r z y k ł a d	
	pierwszy	drugi
1) Robocizna	15,7 ^o / _o	25 ^o / _o
2) Materiał główny	42,8 „	7 „
3) Koszty warsztatowe, (wydatki personalne, materiałów pomocniczy, wydatki socjalne, amortyzacja, asekuracja i t. p.)	19,5 „	46 „
4) Koszty handlowe i finans.	12 ^o / _o	12 ^o / _o
Zysk	10 „	10 „
Razem	100 ^o / _o	100 ^o / _o

Należy zwrócić uwagę w powyżej przytoczonej tablicy, że jeden procent zaoszczędzony w którejkolwiek grupie daje powiększenie zysku o 10°/_o; im zysk jest mniejszy, tem znaczenie tego jednego procentu jest większe.

W zależności od rodzaju produkcji określa się i znaczenie każdej z tych grup, dlatego też i kolejność atakowania ich winna być zastosowaną do rodzaju przedsiębiorstwa; niemożliwym jest podać tu jakąś uniwersalną radę, jakieś jedno zalecenie dla wszystkich; w każdym przedsiębiorstwie winna być dokonana metodyczna praca, idąc krok za krokiem od jednego procesu do drugiego, usprawniając każdy element.

Jednakowoż z tych paru przykładów widzimy, że w pierwszej linii musimy mieć produkcję postawioną racjonalnie i tanio w kosztach głównych, jak i pomocniczych, tu zaleca się przedewszystkiem celowe ujęcie organizacyjne produkcji, wprowadzenie specjalizacji, funkcjonalnego podziału pracy, planowania i t. p. wszystko to pod szczegółową kontrolą budżetową. Jednocześnie postępuje i techniczne usprawnienie, gdyż wszelkie marnotrawstwo czasu i materiału rażąco odcina się w warunkach ogólnego porządku i należytego kontowania. Następnie należy uregulować sprawę płynności kapitału obrotowego, ażeby możliwe zyski, jakie dałaby dobrze postawiona produkcja, nie były zmarnowane przez drogi lub niedostateczny kapitał obrotowy. Po trzecie, mając produkt w kosztach własnych tani, należy umiejętnie zorganizować umieszczenie go na rynku, zwalczając konkurencję.

Każde przedsiębiorstwo stoi przed tylu zagadnieniami z różnych dziedzin organizacyjnych i technicznych, że rozwiązanie ich przez jedną poradnię Związku praktycznie byłoby zbyt trudnym; łatwiej osiągnęlibyśmy zamierzony cel, tworząc szereg komisji dla poszczególnych zagadnień; w skład tych komisji wchodziłoby bezpośrednio zainteresowani służbowo w tych kwestjach pracownicy fabryczni.

Proponujemy utworzenie następujących komisji:

a. *Kierowników biura fabrykacyjnego* (metody kalkulacji, opracowanie narzędzi i przyrządów, karty robocze, wyznaczanie terminów, metody i kontrola warsztatu, chronometraż, wykresy Gantta, statystyka stopnia zatrudnienia i t. p.).

b. *Kierowników kotłowni i elektrycznych działów* (instalacje, koszty 1 kg pary, KW/h, metody premjowania, oszczędności, remonty, statystyka i t. p.).

c. *Kierowników działu personalnego* (systemy płac i premij, polityka personalna, psychotechniczne badanie, technika zapisu i rozliczanie się z robotnikiem, kontrola osobista, prawo obowiązujące i t. d.).

d. *Kierowników kontroli i odbioru* (kontrola produkcji i gotowego produktu, metody kontroli, braki, ich statystyka i kontowanie, walka z niemi, metody pracy).

e. *Szefów biur technicznych* (stosowanie normali, formaty, unifikacja części maszyn i t. p., sposoby kreśleń, numeracja, oznaczanie obróbki i t. p., premjowanie pracy kreślarzy, statystyka).

f. *Magazynów i zakupów* (zapasy minimum, czas obrotu, sposoby przechowywania i kontowania, koszty magazynowania i zakupów i t. p.).

g. *Kontroli budżetowej* (terminologia, metody kontroli kosztów warsztatowych, materiałów i robocizny, porównawcza statystyka, metody podziału kosztów, kontrola budżetowa wydatków, bilanse miesięczne, statystyka oszczędności, sposoby premjowania i t. p.).

W miarę potrzeby należy tworzyć dalsze komisje.

Prace wszystkich komisji mogą się odbywać pod kierownictwem głównej komisji, w której braliby udział dyrektorzy fabryk, a w każdej z poszczególnych komisji przewodniczyłby jeden z dyrektorów; jeneralny sekretarz winien być wydelegowany z ramienia Związku, ażeby wszystkie materiały były skoncentrowane w jednym miejscu.

Jasnym jest, że w sprawie obniżenia kosztu własnego wyrobów, sprawa obniżenia płacy pracowników odgrywa rolę w pozycjach bądź kosztów warsztatowych, bądź t. zw. kosztów ogólnych administracyjnych. Zdaje się nam, że obniżenie płacy pracowników, mające na celu obniżenie kosztu własnego, należy uważać za problem do rozwiązania nie w sensie obniżenia wysokości płacy, lecz za obniżenie normalnego kosztu wydatku na pracowników, obniżenie którego jest do osiągnięcia przez używanie odpowiednio wykwalifikowanego personelu, który przy odpowiedniej zapłacie i wysokiej wydajności oddawałby w zmniejszonym komplecie całość potrzebnych usług. Tego rodzaju postawienie sprawy daje się osiągnąć przy odpowiednim ustaleniu odpowiedzialności poszczególnych pracowników i umożliwieniu im dokonania maksimum czynności w jednostce przewidzianego czasu.

Wykwalifikowany personel, postawiony w odpowiednich warunkach kontroli wydajności pracy, odda w rezultacie usługi wymagane od niego, przyczem koszt tego personelu, obciążający koszt produkcji, będzie znacznie niższy.

Z. Rytel. J. Komorowski. P. Drzewiecki.

(C. d. n.).

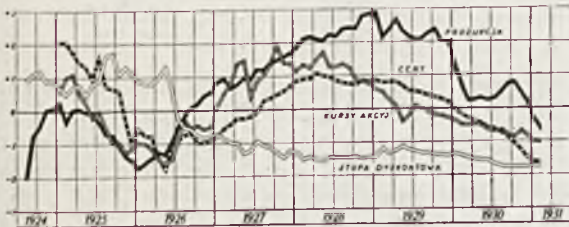
KONJUNKTURA GOSPODARCZA W POLSCE W LUTYM 1931 R.

Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen podaje w № 3 z r. b. swego wydawnictwa p. t. „Konjunktura Gospodarcza“ przegląd konjunktury w Polsce w lutym 1931 r., poprzedzając go „Uwagami Ogólnymi“, które przytaczamy poniżej w całości.

„Rozmiary wytwórczości przemysłowej uległy w lutym dalszej redukcji, jakkolwiek znacznie mniejszej niż w styczniu. Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej obniżył się z 95,5 w styczniu do 92,3 w lutym, głównie pod wpływem gwałtownego ponadsezonowego wydobycia węgla. Wzrost liczby bezrobotnych w pierwszych tygodniach marca wskazuje na to, że proces kurczenia się produkcji trwał jeszcze i w marcu.

Zasadnicze wskaźniki konjunktury

W jednostkach odchylenia średniego od przeciętnej z lat 1925 — 1927

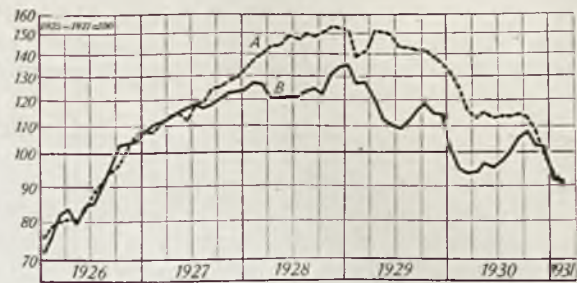
U w a g a: Wskaźnik kursów 7 akcji przemysłowych, wskaźnik cen hurtowych, surowców i półfabrykatów przemysłowych, stopa dyskontowa w bankach prywatnych oraz ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej.

W gałęziach produkcji dóbr wytwórczych dał się w lutym zauważyć dalszy silny spadek przewozów kolejowych przy zwiększających się objawach niewypłacalności, zwłaszcza w przemyśle metalowym. Brak poważniejszych środków pieniężnych na sfinansowanie ruchu budowlanego oraz ogólna sytuacja gospodarcza opóźniają rozpoczęcie robót sezonowych, to też bezrobocie wśród robotników budowlanych dotychczas się nie zmniejsza. Ogólne rozmiary produkcji dóbr wytwórczych zmniejszyły się jednak stosunkowo nieznacznie, a mianowicie z 92,9 w styczniu do 91,2 w lutym, a to dlatego, że spadek wytwarzania w większości gałęzi został w znacznej części skompensowany silnym wzrostem produkcji hut żelaznych w związku z wykonywaniem zamówień dla Ministerstwa Komunikacji oraz dla zagranicy.

W gałęziach produkcji dóbr spożycia, rozpatrywanych jako całość, rozmiary wytwarzania uległy w lutym nieznacznemu zmniejszeniu (z 91,6 do 91). W przemyśle włókienniczym produkcja uległa już pewnemu rozszerzeniu, a mianowicie z 82,7 w styczniu do 84,3 w lutym. Wzrost ten wynika wyłącznie ze zwiększenia się zatrudnienia w przedsiębiorstwach, wskutek wzmożonego zbytu przędzy dla małych zakładów, nieobjętych statystyką stanu zatrudnienia, co świadczy o tym, iż rzeczywisty wzrost produkcji w przemyśle włókienniczym był w lutym zapewne większy niż wykazuje statystyka. Stosunkowo niski i obniżający się w dalszym ciągu odsetek protestów wekslowych w gałęzi włókienniczej zapowiada pewne polepszenie się sytuacji w tej gałęzi. Wzrost produkcji w przemyśle włókienniczym został z nadwyżką skompensowany przez silny spadek wytwórczości w innych pomniejszych

Wskaźniki produkcji dóbr wytwórczych i dóbr spożycia

Skala logarytmiczna

A — produkcja dóbr wytwórczych (hutnictwo żelazne i kopalnie rudy żelaznej, przemysł budowlany, mineralny, metalowy i maszynowy oraz chemiczny).

B — produkcja dóbr spożycia (przemysł włókienniczy, odzieżowy, skórny, spożywczy i kopalnie soli, papierniczy i poligraficzny). Wskaźniki poprawione przez usunięcie wpływu wahań sezonowych.

gałęziach produkcji dóbr spożycia, zwłaszcza w przemysłach skórny i odzieżowy, w których rozmiary produkcji były dotychczas utrzymywane na zbyt wysokim poziomie w stosunku do silnie ograniczonej pojemności rynku.

Ciężkie położenie rolnictwa doznało w drugiej połowie lutego i w pierwszej połowie marca pewnej poprawy, dzięki podniesieniu się cen zbóż i trzody chlewnej. Położenie finansowe wsi pozostaje jednak krytyczne, a dalsza wyżka cen ogółu produktów rolniczych w najbliższym czasie wydaje się wątpliwa.

Sytuacja na rynku pieniężnym nie uległa w lutym pogorszeniu. Dalszy spadek wkładów w bankach nie wywołał zwiększenia się ciasnoty dzięki liberalnej polityce Banku Polskiego oraz wskutek zmniejszenia się zapotrzebowania kredytów w związku ze zmniejszeniem się obrotów. Stosunkowo silny wzrost wkładów w kasach oszczędności (25 milionów złotych w ciągu miesiąca) należy traktować jako zjawisko, związane z powstrzymywaniem się ludności od dokonywania zakupów.

W konjunkturze światowej są już pewne, słabe zresztą oznaki, zapowiadające złagodzenie depresji. Ceny artykułów rynku światowego, prócz niektórych, albo przestały spadać, albo nawet ujawniły tendencję wzrostu. Na giełdach poprawa kursów jest niemal powszechna; można to uważać za zapowiedź zakończenia kryzysu zaufania; w krajach, w których była przedtem silna ucieczka kapitału, rozpoczął się proces repatrjacji; płynność na rynku pieniężnym, prócz Niemiec, jest niezwykle wielka, wzmogło się znacznie oferowanie kapitału krótkoterminowego; istnieją już pewne zaczątki poprawy na rynku lokat długoterminowych. Natężenie wszystkich tych objawów jest jeszcze słabe, istniejąca zaś znaczna płynność na rynku pieniężnym może dać bodziec do poprawy konjunktury dopiero wtedy, kiedy przeniesie się na rynek kredytów długoterminowych. W tej dziedzinie rozstrzygające znaczenie mieć będzie dalszy rozwój wypadków politycznych wewnątrz państw oraz między państwami“.

W dalszym ciągu „Konjunktura Gospodarcza“ w dziale zatytułowanym „Rynek towarowy i produkcja“ charakteryzuje w następujący sposób stan przemysłu metalowego w omawianym okresie czasu.

„Wytwórczość przemysłu metalowego zmniejszyła się, spadek jej był jednak nieco słabszy niż w poprzednich miesiącach (w grudniu 93, w styczniu 87,6,

w lutym 83,6). Przypuszczać można, że marzec przyniesie zahamowanie spadku dzięki wpływowi gałęzi, pracujących dla ruchu budowlanego, które w roku bieżącym z pewnym opóźnieniem przystępują do sezonowego rozszerzenia wytwórczości, jakoteż w pewnej mierze wpływowi zakładów, wytwarzających przedmioty trwałej konsumpcji domowej.

Zbyt wyrobów metalowych dla budownictwa utrzymywał się w lutym w przybliżeniu na poziomie ze stycznia, a więc wyjątkowo niskim. W dziale przedmiotów trwałej konsumpcji domowej zamówienia, obniżone gwałtownie w styczniu, wzrosły w lutym bardzo silnie (naczynia żeliwne o 90%, naczynia blaszane o 150%). Zjawisko ostrego wzrostu sezonowego wobec osiągnięcia w okresie zastoju zimowego bardzo niskiego poziomu jest dla obecnej sytuacji charakterystyczne. Można się spodziewać, że zaznaczy się ono i w innych działach przemysłu.

Przemysł maszynowy szczególnie silnie odczuł załamanie się konjunktury w ostatnich miesiącach. Zakłady, wyrabiające maszyny przemysłowe, zmniejszyły wytwórczość; zbyt, sądząc z ruchu przewozów kolejowych, kurczył się bez przerwy w tempie bardzo szybkim. Jedynie w dziale obrabiarek do metali znaczny dopływ zamówień rządowych przyczynił się do wyraźnej poprawy sytuacji. Zapasy na składach fabrycznych zmniejszyły się. Zamówienia na maszyny rolnicze utrzymywały się w rażąco szczupłych rozmiarach ze stycznia. Mimo dalszego zmniejszania się produkcji zapasy, zwykle spadające sezonowo w lutym, wykazały w roku bieżącym lekki wzrost. Wytwórczość fabryk taboru kolejowego utrzymywała się na mniej więcej niezmiennym poziomie“.

UBEZPIECZENIE NA WYPADEK BEZROBOCIA.

Zasady i podstawy ubezpieczenia na wypadek bezrobocia wywołują na całym świecie poważne zastrzeżenia i dyskusje. Niedawno minister finansów Rzeszy Niemieckiej Dr. Dietrich wystąpił z ostrą krytyką obecnego systemu ubezpieczenia na wypadek bezrobocia w Niemczech. Minister stwierdził, iż system ten okazał się najzupełniej chybiony zarówno z punktu widzenia ekonomicznego, jak i społecznego i moralnego, jako obniżający w zastraszający sposób poczucie obowiązku i odpowiedzialności warstw pracujących zarówno wobec własnej rodziny, jak i warsztatów wytwórczych, które są przecież dla nich źródłem pracy i utrzymania. Miljardy, wydatkowane na bezrobocie w Niemczech, nie dały żadnego efektu w kierunku zmniejszenia panującego kryzysu i dlatego, bez względu na ewentualne obiektywne teoretyczne, należy dążyć do zmiany obecnego stanu rzeczy i pomyśleć o zasadniczej reformie, która być może pociągnie za sobą konieczność gruntownej reorganizacji Kodeksu ubezpieczeń społecznych Rzeszy.

Sądźmy, że i w Polsce nadszedł już czas do zastanowienia się nad skutkami dotychczasowej akcji zwalczania bezrobocia.

Dla oceny polskiego systemu ubezpieczenia na wypadek bezrobocia należy pokrótce rozpatrzyć rezultaty jego działania za pewien okres w związku ze stanem bezrobocia.

Rok	Przeciętna liczba ubezpieczonych	pobierających zasiłki
1927	774 321	25 293 t. j. 3,21%
1928	932 637	28 260 t. j. 3,03%
1929	1 004 913	53 319 t. j. 5,31%

Koszt naszego ubezpieczenia na wypadek bezrobocia wynosił w złotych:

rok	składki	dopłaty Skarbu Państwa
1927	25 578 267	12 789 134
1928	32 072 773	16 036 386
1929	34 057 500	17 028 750

W latach 1927 i 1928 stan finansów ubezpieczenia na wypadek bezrobocia był na tyle pomyślny, iż rezerwa na 1. I. 1929 r. wynosiła 42 754 991,49 zł co pozwoliło na wykorzystanie przepisu art. 9 ustawy, który dopuszcza obniżenie składek z chwilą gdy rezerwy przekroczą 50% rocznych wkładek pracodawców i pracowników. Z dniem 1 lipca 1929 r. zostały obniżone składki z 2% na 1,8%. Jednocześnie podwyższone zostały o 10% normy zasiłków. W tym samym czasie następuje wzrost bezrobocia.

Liczy zarejestrowanych bezrobotnych:

grudzień 1928 r.	126 429
„ 1929 r.	185 314
„ 1930 r.	229 333

W roku 1929 zamknięcie rachunkowe wykazuje niedobór w wysokości 2 788 751,26 złotych. Niedobór ten w związku z kryzysem gospodarczym w ciągu 1930 roku stale wzrasta. Zwiększaniu się liczby pobierających zasiłki towarzyszy zmniejszanie się wpływów na skutek zmniejszania stanu zatrudnienia. Koniec roku budżetowego 1930/31 wykazuje zadłużenie Funduszu Bezrobocia w Skarbie Państwa w wysokości 64 milj. zł.

W związku ze stanem finansów ubezpieczenia na wypadek bezrobocia oraz zwiększaniem się liczby poszukujących pracy następuje wzrost obciążenia Skarbu Państwa na pomoc doraźną dla bezrobotnych, którzy nie mają prawa do zasiłków z ubezpieczenia, oraz na subwencjonowanie robót publicznych prowadzonych przez samorządy dla zatrudnienia bezrobotnych. W budżecie Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej wydatki na ten cel (łącznie z ustawowymi dopłatami do ubezpieczenia) wynosiły:

w r. 1928/29	— 24 953 960
w r. 1930/31	— 33 000 000
w r. 1931/32	— 50 000 000 (wg. preliminarza)

podczas gdy w najpomyślniejszym dla Funduszu Bezrobocia roku 1929 wpływy ze składek łącznie z dopłatami Skarbu Państwa wyniosły 51 086 250 zł.

Z tego wynika, że polski system ubezpieczenia na wypadek bezrobocia nie wytrzymał próby życia w okresie przesilenia gospodarczego i powstała konieczność uruchomienia poza funduszami ubezpieczenia poważnych funduszy państwowych dla rozwinięcia akcji doraźnej.

Doświadczenia te jeszcze raz wykazały, że bezrobocie przedstawia taki splot ryzyk o najróżnorodniejszym charakterze, że trudno jest o stworzenie jednego systemu ubezpieczenia, który mógłby ryzyka te pokryć.

W chwilach decydujących Fundusz Bezrobocia przestaje być samowystarczalny, ubezpieczenie przestaje działać i przekształca się w pomoc społeczną, organizowaną kosztem Skarbu Państwa (zadłużenie, pomoc doraźna, roboty publiczne).

Z. K.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY.

Niemiecki przemysł maszynowy w marcu r. b. Położenie niemieckiego przemysłu maszynowego nie uległo w marcu żadnej poprawie, a w wielu działach rezultaty produkcyjne wykazują dalszy spadek.

Stan zatrudnienia niemieckiego przemysłu maszynowego kształtował się na poziomie 43% stanu normalnego. W poszczególnych działach sytuacja przedstawiała się w sposób następujący.

W dziale budowy obrabiarek zły stan zatrudnienia trwa w dalszym ciągu, a napływ zamówień krajowych jest bardzo niepomyślny. Pewne ożywienie zaobserwowano w obrabiarkach o wielkiej wydajności i w obrabiarkach specjalnych typów, które miały nabywców z zagranicy. W dziale obrabiarek do drzewa stan zatrudnienia znacznie się pogorszył. Również niepomyślnie przedstawia się sytuacja w dziale maszyn budowlanych, w podnośnikach i przenośnikach, gdzie pomimo rozpoczynającego się sezonu wiosennego nie znać żadnego ożywienia. W dziale fabryk budowy mostów i konstrukcji żelaznych sytuacja jest zupełnie niekorzystna. Nieco lepiej przedstawia się zatrudnienie fabryk maszyn i narzędzi rolniczych, gdzie marzec wykazał pewne ożywienie, tak że horoskopy na sezon są naogół niezłe. Również w dziale kotłów zanotować można polepszenie się zatrudnienia, co przypisać trzeba poważnym zamówieniom zagranicznym. Natomiast w dziale fabryk maszyn tkackich nastąpiło po przejściowym polepszeniu ponowne pogorszenie się konjunktury tak dalece, że fabryki tego działu zmuszone były do poważnych redukcji robotników i czasu pracy.

Położenie rynkowe nie zmieniło się zupełnie, a napływ zamówień był bardzo mały. Zawiodły również i Targi Lipskie, gdzie suma obrotów w dziale maszynowym wynosiła ledwie 25% obrotów z ubiegłego roku. Jeżeli chodzi o zamówienia sowieckie, to skonstatować trzeba, że istotnie przedstawiają one pewne możliwości, jednakowoż sposób pokrywania zamówień sowieckich pozostawia bardzo wiele zastrzeżeń i budzi poważne obawy.

Ceny maszyn uległy w marcu dalszemu obniżeniu. Dotyczy to przede wszystkim rynku wewnętrznego, gdzie kupcy, wykorzystując słaby stan zatrudnienia fabryk, domagali się poważnych rabatów przy dawaniu zamówień. Na rynkach eksportowych ceny, które w początku miesiąca uległy obniżeniu na skutek niżki cen żelaza, w drugiej połowie miesiąca poprawiły się, osiągając poziom z końca lutego r. b. Szczególnie niepomyślnie kształtowały się ceny obrabiarek oraz ceny maszyn budowlanych, kotłów i aparatów.

Jeżeli chodzi o momenty, które wpływają na tak niekorzystny stan zatrudnienia, to oczywiście obok kryzysu światowego wymienić trzeba brak gotówki na niemieckim rynku i niepewność sytuacji politycznej, a w dalszym ciągu słabe tempo ruchu budowlanego, zły stan zatrudnienia hut i kopalń oraz trudności w rolnictwie. Również pewien wpływ na kształtowanie konjunktury niemieckiego przemysłu maszynowego w marcu ma sprawa zamknięcia granicy brazylijskiej dla importu maszyn i narzędzi.

Dumping sowiecki. W ostatnich czasach pokazały się na rynku angielskim nożyki do żyłek produkcji sowieckiej. Nożyki te sprzedawane są po niesłychanie niskiej cenie 1 sh. 9 d. za gros, czyli że cena hurtowa wynosi 10½ groszy za 4 sztuki. Na skutek tak wybitnie dumpingowej ceny kupcy angiel-

scy poczynili bardzo poważne zakupy tych nożyków, których sprzedano w ostatnich tygodniach 20 000 grosów. Cena detaliczna nożyków sowieckich wynosi ½ penny (9 groszy) za sztukę, przyczem przy kupnie tuzina dodaje się jeszcze jedną sztukę darmo. W Polsce, jak wiadomo, najtańszy nożyk krajowej produkcji kosztuje w detalu 45 groszy; nożyki zagraniczne są droższe o 10—20%.

Ponieważ ani angielski przemysł tego działu, ani importerzy niemieccy nie są w stanie konkurować z cenami nożyków sowieckich, gdyż cena samej stali potrzebnej do wyrobu jednego grosa nożyków kosztuje około 6 szylingów, czyli przeszło trzykrotnie więcej aniżeli gotowe nożyki sowieckie, przeto fabrykanci nożyków angielskich z okręgu szeffildzkiego złożyli rządowi memorjał, domagający się wydania zakazu przywozu nożyków sowieckich.

Innym przykładem dumpingu sowieckiego jest sprawa blachy białej sprzedawanej przez sowiety na rynku tureckim. Blacha sowiecka sprzedawana jest o 15% taniej aniżeli normalna cena rynkowa.

Są to rzeczy znamienne i godne pamięci, zwłaszcza w momencie, gdy poszukujący zbytu przemysłowcy europejscy prześcigają się w ustępstwach przy składaniu ofert na dostawy dla sowietów. Niewolno zapominać, że maszyny dostarczane przez Europę i Amerykę Rosji Sowieckiej używane są do wyrobu towarów, które idą na europejskie rynki, aby podkopywać egzystencję miejscowego przemysłu.

Niemniej godnym uwagi jest fakt, że w obu powyższych wypadkach, a więc zarówno w dziale nożyków jak i blachy białej, Rosja sowiecka nie pokrywa swojego własnego wewnętrznego zapotrzebowania i sprowadza poważne ilości tych towarów z zagranicy, oczywiście wyższych gatunków, których jeszcze nie potrafi wyrabiać.

Zamówienia sowieckie w Niemczech. W marcu r. b. powróciła z Rosji Sowieckiej wycieczka przemysłowców niemieckich, przywoząc z sobą jako owoc trudów podróży poważny portfel zamówień na ogólną sumę 300 milj. marek. Zamówienia te mają być, zdaniem dyr. M. Cklocnera, przewodniczącego wycieczki, wstępem do dalszych zamówień w latach 1932—33; według zapowiedzi sowieckich te dalsze zamówienia wyniosą 600—700 milj. marek.

Na razie jednak przywieziono zamówień na 300 milj. marek; jak dowiadujemy się z belgijskiej prasy fachowej, Niemcy mają niemało kłopotu, aby uzyskać dyskonto weksli bolszewickich i gwarancje na pokrycie tych zamówień. Najprawdopodobniej gwarancja w wysokości 70% sumy udzielona będzie przez rząd Rzeszy i rządu krajowe. Dyskontem zajmie się towarzystwo Ifago (Industriefinanzierung A. G. Ost), będące ekspozyturą D-banków. Redyskonto obejmie Golddiskontobank. Kontrolę nad całością zamówień sprawować ma Deutsche Revision und Treuhand A. G.

Niezależnie od zamówień na wyroby przemysłowe zawarty został pomiędzy niemieckimi przemysłowcami a sowietami układ o dostarczanie Sowietom pomocy technicznej. Na mocy tego układu Niemcy dostarczą Sowietom personel techniczny i narzędzia dla kopalni Uralskich i Magnitogorskich, wzamian za co cała produkcja miedzi tych kopalni wywożona będzie do Niemiec po cenach ustalonych o 20% niższych od cen rynku światowego.

O ileby informacja ta, podana przez „Usine Belge“ w № 364 była ścisłą, wówczas Niemcy uzyskaliby ważny czynnik uniezależniający je od rynku światowego i stwarzający z nich zasadniczego konkurenta dla światowych producentów miedzi i przetwórców miedzi, co niewątpliwie wywołałoby na rynku tego metalu nowe zamieszanie.

Zamówienia Sowieców na obrabiarki w Anglii.

Jak już donosiliśmy, Sowiety zamówiły w Anglii obrabiarek na sumę miliona funtów sterlingów. Obecnie dowiadujemy się kilku szczegółów, dotyczących pokrycia tych zamówień.

Przy podpisaniu umowy płać Sowiety 10%. Reszta należności pokrywana jest w ciągu 42 miesięcy i zabezpieczona odpowiednimi weksłami sowieckimi, których 70% może być zdyskontowane przez przemysłowców, korzystających w tym wypadku z gwarancji rządu angielskiego.

S. K. F. w Rosji Sowieckiej. Jednym z pierwszych przedsiębiorstw zagranicznych, pracujących w Rosji sowieckiej, była fabryka łożysk kulkowych S. K. F. istniejąca w Rosji Sowieckiej od 1923 roku i pokrywająca całość zapotrzebowania tego kraju. Jednakże w ostatnich dwóch latach produkcja rosyjskiej fabryki S. K. F. okazywała się niewystarczającą, co zmusiło rząd Sowieców do czynienia zakupów zagranicą.

Już w 1928 roku rząd sowiecki zwracał się do władz koncernu S. K. F. z propozycją wybudowania w Rosji nowej fabryki łożysk kulkowych, jednakże Szwedzi odmawiali, co przypisać należy między innymi również i temu faktowi, że nie chcieli oni zmniejszać zatrudnienia w innych europejskich fabrykach, należących do koncernu, a które część swojej produkcji eksportowały do Rosji.

Dopiero w pierwszej połowie ubiegłego miesiąca władze S. K. F. doniosły rządowi Sowieców o tem, że decydują się wybudować w Rosji drugą fabrykę łożysk kulkowych. Przyczyną tego postanowienia była obawa, aby rząd Sowieców nie podpisał umowy koncesyjnej z włoską fabryką łożysk kulkowych Villa Perosa, należącą do koncernu Fiata, z którą Sowiety prowadziły w tej sprawie pertraktacje.

DZIAŁALNOŚĆ EKSPORTOWA POLSKIEGO PRZEMYSŁU METALOWEGO.

S. A. „Ferrum“ w Katowicach otrzymała od szwedzkiej fabryki celulozy w Oerstrand zamówienie na dostawę rur wagi 1200 tonn.

S. A. Babcock — Zieleniewski otrzymała zamówienie sowieckie na dostawę 50 wiertarek precyzyjnych wartości 1 000 000 zł.

IMPORT MASZYN I WYROBÓW METALOWYCH DO BUŁGARJI.

Bułgarski przemysł metalowo-maszynowy, który w ostatnich latach wykazuje poważny wzrost produkcji, ciągle jeszcze nie wystarcza na pokrycie zapotrzebowania krajowego. To też import w tym dziale jest poważny i przedstawia się w 1930 r. w ogólnej sumie 1 103 666 000 lewów, czyli, po obecnym kursie 6 zł 40 gr. za 100 lewów, wynosi to 71 407 190 złotych. W roku poprzednim import ten wyniósł 124 578 170 zł.

Poniższe zestawienie obrazuje podział importu na poszczególne grupy przemysłu metalowo-maszynowego w latach 1929 i 1930.

T o w a r	1930		1929	
	Tonn	Tys. lewów	Tonn	Tys. lewów
Surówka	19 214	87 565	48 006	239 841
Blachy	3 844	27 838	7 663	56 042
Bednarka	2 529	12 604	7 250	40 906
Walcówka	2 736	16 871	5 929	40 787
Szyny i materj. kolejowe	16 887	112 237	20 340	133 119
Rury	11 903	153 346	9 661	116 191
Okucia budowlane	126	6 109	447	18 811
Narzędzia	106	10 940	446	35 399
Stal	712	9 233	1 006	14 898
Wyroby blaszane	268	16 844	830	40 358
Cynk	757	12 254	936	19 923
Cyna	193	21 855	186	27 956
Miedź	667	38 220	1 090	69 973
Drut miedziany	532	29 648	719	41 081
Wyroby z aluminium, ni- klu, alpaki i t. p.	51	8 520	60	13 192
Zarówki	26	19 546	25	19 685
Samochody	—	47 480	—	166 875
Rowery	—	7 794	—	24 529
Młocarnie	—	27 057	—	81 869
Żniwiarki	—	5 394	—	12 431
Plugi i części	—	11 886	—	24 928
Traktory	—	38 654	—	104 081
Aparaty	—	58 052	—	82 954
Maszyny do szycia	—	36 815	—	100 613
Motory wszelkie	—	65 270	—	135 168
Maszyny przemysłowe . .	—	206 050	—	401 027
Instrumenty muzyczne . .	—	15 591	—	29 712

Porównując wyniki lat 1929 i 1930, widzimy, że w r. 1930 import spadł w swej wartości o 42,7% w stosunku do r. 1929. Przypisać to należy ogólnoswiatowemu kryzysowi i trudnościom bułgarskiego rolnictwa.

Przywóz do Polski w powyższym dziale wyniósł w roku 1929 w okrągłej liczbie 808 milionów zł, w roku 1930 spadł do 507 milj. zł, czyli zmniejszył się o 37%. Bułgarja liczy 5 milionów mieszkańców, Polska — 30 milionów. W r. 1930 Bułgarja sprowadziła towarów metalowych i maszyn wartości na 1 mieszkańca 14,3 złotych, Polska — około 17 zł, pomimo, a może właśnie dlatego, że jest krajem bardziej uprzemysłowionym.

RYNEK TOWAROWY NA SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego (pg. danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi“), podane w № 15 „Przemysłu Metalowego“ d. 11-go IV. 1931 r. pozostają bez zmiany w d. 18 kwietnia 1931 r.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 16. IV. 1931 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminiun	—	Miedź standard	1843
Antymon	939	Ołów miękki	544
Cyna standard	4900	Nikiel	—
Cynk hutniczy	493	Rtęć	28863
Miedź elektrolityczna . .	1985	Srebro za 1 kg	76

CYNKOWNIA WARSZAWSKA

(Właśc.: inż. T. RAPACKI i Z. ŚWIĘCICKI)

Warszawa, ul. Boduena № 3, Tel. 652-07, 652-77 i 653-07

przyjmuje do cynkowania wszelkie wyroby, konstrukcje oraz odlewy żelazne.